

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Podgorica, 14. maj 2014. godine

Danas na Festivalu investicija i nekretnina FREI 2014 prezentovano učešće Crne Gore na 14. Bijenalu arhitekture u Veneciji 2014

Crna Gora predstaviće se na 14. Bijenalu arhitekture u Veneciji od **7. juna do 23. novembra**. Otvaranje našeg paviljona predviđeno je **5. juna**. Crna Gora predstaviće se Projektom prikaza 4 kompleksne zgrade poslijeratnog graditeljskog naslijeđa sa potencijalnim scenarijom razvoja, i to:

- Objekat kajakaškog kluba “Galeb”, plaža “Labud” u Podgorici, 1960, arh. Vukota Tupa Vukotić
- Spomen Dom NOB u Kolašinu, 1976, arh. Marko Mušić
- Dom revolucije u Nikšiću, 1979, arh. Marko Mušić
- Hotel Fjord u Kotoru, 1986, arh. Zlatko Ugljen

Svaka od ovih zgrada je dio grada, dio istorije i dio današnjeg društva i izvan je svog inicijalnog konteksta. Ovo su objekti koji nose prošlost – jugoslovensku i crnogorsku.

Svi su objekti javne arhitekture i raspoređeni u četiri karakteristične crnogorske regije, izgrađeni u poslijeratnom periodu procvata. „Poslijeratni period na prostorima SFRJ je iznjedrio preporod koji je jasno ovjeren arhitektonskim i urbanističkim realizacijama, prije svega u velikim gradovima tadašnje Jugoslavije. Kolektivna svijest o bezuslovnom napretku, podstaknuta državom kao saveznikom u proizvodnji ideja, a inaugurisana djelima velikih arhitekata na jugoslovenskoj sceni, svakako je rezultirala arhitektonskim i urbanističkim opusom koji integriše prostor bivše Jugoslavije u jedno“, kazala je **Dijana Vučinić**, komesar Crnogorskog paviljona.

Nakon nekoliko Bijenala posvećenih slavljenju savremenosti, tema XIV Bijenala fokusiraće se na istoriju – na neizbježne elemente kompletne arhitekture koje je koristio svaki arhitekta, svuda i u svako vrijeme (vrata, pod, plafon, itd.) i na evoluciju nacionalnih arhitektura u posljednjih 100 godina. U tri komplementarne manifestacije - koje se odvijaju u Centralnom paviljonu, Arsenalu i Nacionalnim paviljonima, ovakva retrospektiva generisaće svježje razumijevanje fundamentalnog bogatstva arhitekture, koje je danas toliko iscrpljeno.

U idealnom slučaju, zamisao umjetničkog direktora je da se sve zemlje učesnice Bijenala, uključe jednu temu - absorbcija moderne: 1914-2014, čime bi, svaka zemlja na svoj način, prikazala proces brisanja nacionalnih obilježja u korist usvajanja jedinstvenog jezika moderne u repertoaru jedinstvenih tipologija.

Govoreći o istoriji u posljednjih 100 godina, izložbe u Nacionalnim paviljonima generisaće globalni pregled evolucije arhitekture u jednu modernu estetiku, a istovremeno otkriti unutar globalizacije opstanak jedinstvenih nacionalnih obilježja i mentaliteta, koji nastavljaju postojati i napredovati.

Opšte informacije

Umjetnički direktor: Rem Koolhaas
Predsjednik Venecijanskog bijenala: Paolo Barata

65 zemalja učestvuje u Nacionalnim postavkama, od toga 11 zemalja prvi put
41 projekat koji će biti predstavljen u okviru *Monditalia* segmenta
70 Univerziteta učestvuje u okviru segmenta Biennale Sessions

Komesari Crnogorskog paviljona, 14. Međunarodna izložba arhitekture, Bijenale u Veneciji:

Dijana Vučinić (DVARP), Boštjan Vuga (Sadar+Vuga), Simon Hartmann (HHF), Ilka & Andreas Ruby (Ruby Press), Nebojša Adžić (SACG)

Zvanično saopštenje kustosa paviljona:

Pavilion of Montenegro at the 14th International Architecture Exhibition – la Biennale di Venezia

Treasures in Disguise

Crnogorski Paviljon predstavlja četiri primjera kasno-modernističke arhitekture tipične za Crnu Goru u periodu između 1960. i 1986. godine. Kada su ove zgrade prvi put otvorene, zračile su entuzijazmom i samopouzdanjem koje su njihovi graditelji nosili povodom novog društva koje su stvarali. Samo nekoliko decenija kasnije, ove zgrade

otjelotvoruju nešto sasvim suprotno: slabo korišćeni (ako uopšte) i održavani (ako ikada završen) prostor, one predstavljaju dokaz neuspjeha modernizma. Izgleda da niko nije u stanju da prepozna bilo kakvu vrijednost u njima, pa je njihova sudbina zapečaćena: propadanje i rušenje.

Ali kako može nešto što je izrođeno iz kolektivnog optimizma izgubiti svoju vrijednost u tako kratkom vremenskom periodu? Da li je propast tih objekata zaista suštinski nedostatak kvaliteta, ili mi samo nismo bili u stanju da ih tretiramo sa dovoljno empatije da probudimo uspavane potencijale koji mogu biti skriveni ispod patine našeg ideološkog razočaranja modernizmom?

Mi, kustosi ovog paviljona, vjerujemo da je slučaj ovo drugo. Ako damo ovim zgradama drugu šansu, one će nas iznenaditi svojim jedinstvenim prostornim, programskim i društvenim potencijalom koji se teško može pronaći u novim zgradama. One predstavljaju kulturni resurs koji je previše dragocjen da bude uništen. Cilj izložbe je, stoga, da pomognemo publici da otkrije tajanstvenu ljepotu struktura koje, iako danas izgledaju kao ruševine, u suštini ne predstavljaju ništa drugo nego skriveno blago.

Da dosegemo van granica naše mogućnosti reprezentacije, izložba obuhvata i plovidbu brodom do hotela Fjord u Kotoru, Crna Gora, koji je jedan od četiri projekta izložena u Paviljonu. Ovo putovanje je na neki način obnavljanje legendarnog putovanja brodom iz 1956. godine koje je organizovala grupa mladih međunarodnih arhitekata, kasnije poznatih kao TIM X, koji su iz Venecije doputovali u Dubrovnik na X sjednicu CIAM-a. Na tom putu, Jaap Bakema, koji je inicirao putovanje, predložio je presjedanje u Splitu gdje je grupu upoznao sa Dioklecijanovom palatom. Za Bakema, Dioklecijanova palata je bila referenca kako moderni urbanizam može obraditi istoriju bez pristupa Tabula Rasa, uzimajući istorijski grad kao sastavni dio bilo kog savremenog urbanog projekta.

Ponavljajući ovu plovidbu brodom (samo ovaj put ne zaustavljajući se u Dubrovniku, već idući dalje za Kotor iz Splita), želimo da istaknemo da je ovaj stav o izgrađenom okruženju danas važan za Crnu Goru i za skoro sve zemlje Balkana, da bi se podigla svijest o kulturnom nasleđu modernizma. Da bi se podstakla lokalna debata, putovanje brodom se završava međunarodnim simpozijumom u Kotoru, u hotelu Fjord, a koji karakteriše niz savremenih strategija za vrednovanje i obnavljanje naizgled nefunkcionalnih arhitektonskih artefakata modernizma koji, kao što je Georg Schöllhammer jednom primijetio, možda ne predstavljaju ništa drugo nego našu antiku.

Web:

<http://treasures-in-disguise.net>

facebook:

<https://www.facebook.com/treasuresindisguise>